

Rakvere mälestab noori kangelasi.

Pühapäeval awatakse nelja õppurjõduri hauasambad. Wabadusjõjast wõttis osa 81 Rakvere gümnaasiumi õpilast.

27. mail awatakse Rakvere lalmistule Rakvere gümnaasiumi langenud õppurjõdurite hauasambad. Mälestussambad püstitatakse wabadusjõjalaste Ferdinand Silbersterni, Hugo Pajose, Johannes Mathieseni ja Johannes Aggeri haudadele. Samal päeval toimub ka wabadusjõjas langenud Sõmeru 7. kaitseliidu ülema Toomas Ilustalu mälestussamba pühitsemine.

Mälestussammaste, misjulgused kujutavad meetri kõrguseid granitfambaid, awamine toimub pidulikult algusega kell 12 päeval, mil liigutakse rongikäigul Wabadusplatsilt linnakalmistule.

Wabadusjõjast wõttis osa 81 Rakvere gümnaasiumi õpilast.

Üks esimesi ohwreid waba Eesti eest oli Rakvere gümnaasiumi õpilane Ferdinand Silberstern. Olid weebuarikuu lõpupoolsetel päewad 1918. a. ja terwe Eesti mõlitas punane terror. Kui aga 23. weebuaril Salla olupatsiooniwõimud Eesti pinnale tungisid, jattusid kommunistid segadusse. Keila all wõtsid kommunistid lahingu kaotusega wastu ning siis algas põgenemine.

Juhtivate kommunistidena tegutsesid Rakveres tol ajal Karl ja Johannes Lu-

genbergid, Anna Leetsmann, Aleksander Pippar, Sandberg j. t. ning nende pealõderiks olid praegused Rakvere-Paide rahukogu ruumid, kus asus ka tribunaal.

Samal ajal, kui tribunaal lüüaõnnetuste warandust riisus, walmistus rühm kooliõpilasi ja ohwitseride kommunistide arreteerimiseks. 25. weebuaril õhtul poeti gümnaasiumi ruumes salajane koosolek, millest wõtsid osa wanemate klasside õpilased ja ohwitserid, umbes kolmkümmend isikut. Koosolekust osawõtjad jagati kahte lüügerühma. Esimene neist pidi minema põgenemisele, teine rühm pidi wallutama tribunaali.

Õhtul kell üheteistkümnelt ajast lahkus esimene lüügerühm, et ajuda oma lüüa teostamiseks. P. Ernalt saadi hobune ja regi, millele peale laoti püssid, mis olid seni

H. PAJOS

F. SILBERSTERN

MÄLESTUSSAMMAS

J. MATHIESEN

J. AGGER

warjul olnud Erna majas elutsenud Ita. Laasi korteris. Kuidagi said aga punased asjast haifu minna ja nende wahisalgab püüasid Pila ja Partali uulitjate nurgal asuwa P. Erna elumaja sisse. Wangi langesid Ferdinand Silberstern, Paul Erna, Arwed Leiberg ja Hugo Pajos, kuna osal meestel õnneustus põgeneda. Poisid wiidi tribunaali. Siin listi F. Silbersternil riided lõhki, wõeti saapad jalast, asetati pingile ning siis algas luude murdmine. Anna Leetsmann äsitas tagant ja P. Lugenberg, Sandberg ning teised tegutsesid. F. Silberstern, kes jõulijõult tugew oli, suutis end mõrtsukate käest lahti rabeleda ning haaras lähedal olewa tooli, mille tribunaali hulla heitis. Siis tõmbas ta taskust käsi-granaadi, hoidis seda käes wiskewalmis, kuid ei wisa-

nud, õeldes: — „Mäen jün ka teisi wahisaluiseid, loobun sellest...“ Andis siis lõhetriista wabatahtlikult kommunistidele üle.

Teda torgiti täägiga ja wiidi lõpüks üle-u werisena teise ruumi.

26. weebuaril hommikul oli regi tribunaali hoone ees, kus rogueli all lamast haawatud. F. Silberstern. Tribunaali liikmed kõnelesid, et nende kaastlased sõjariistade järele läinud ja et wahialused maha lastakse. Warahommikul wiidi wahialused Rakvere jaama, asetati rongile, mis Narwa poole liikus. Rong peatus Jõhwis, kus osa Rakverest kaastõdetud isikud maha lasti, kuna teised esialgu Narwa ja sealt edasi Peterburi wangimajja toimetati.

F. Silbersterni isa oli poja kadumiseft kuulda saanud ning tõttas maalt Rakverre poega otsima. Ta leidis elanike näpunäidestel raudtee ääres mõned lumelünkad ja ühte neist laewates tuli päewawalgele laip. Laibas ta tundis oma poja. Isa wõttis poja surmatõhja kaasa ja wiis Rakverre, kus ta logu linna rahwa osawõtjal suurte auawaldustega maamulda jängitati.

Johannes Mathiesen suri langelasjurma Rägawere lahingus nowembrikuul 1918, Rakvere kaitseliidu rühma liikmena. Ta sai wõitluses jalast haawata. Kui meie wäed taandusid Rakvere poole, jäi J. Mathiesen haawatuna lahinguwäljale maha ja jattus kommunistide kätte wangi. Pärast metjitut piinamist tapid punased tema.

Hugo Pajos wõttis osa mitmest lahingust, haigestus lõpüks soojatõppe, millesse ta ka juri. Johannes Agger, Tapa-Rakvere wahel lahingus olles, sai tugewasti külmetada, nii et haigestus ja lõpüks 1919. aastal juri.